

let delal njegov oče. Delavci in drugi vajenci so ga gledali postrani in z največjim nezanimanjem, češ, kaj se bo »frdirban študent« mešal med nas. Še ni minilo 12 tednov, ko si je po zaslugi svoje splošne izobrazbe pridobil pri vseh pomočnikih in vajencih neomejeno zaupanje, on jih je učil, zakaj se mora delati s to kemikalijo tako in ne drugače, on jim je dal navodila za luženje kože, itd. Ko je postal pomočnik, je odšel v Francijo in v Nemčijo, kjer je vstopil v največje tovarne, da si je izpopolnil svoje strokovno znanje. Danes je ravnatelj največje usnarne v Trzinu na Gorenjskem. To je svetel zgled, da spadajo v gospodarske stroke le nadarjeni in izobraženi ljudje.

Ob rojstvu slovenskega obrtništva je bila naša splošna izobrazba še na nizki stopnji. Razumljivo je torej, da so vstopali v obrtniške vrste podpopovprečniki tedanje izobrazbe.

Smrtni greh so zagrešili vsi tisti, ki so svojim sinovom izrekli grožnje, da ga bodo dali za »šustarja« če se ne bo hotel učiti in so te grožnje tudi uresničili, če dečko v šoli ni uspeval tako, kakor bi si bili želeli. S takimi grožnjami in napačnimi nazori so postavili v kaj čudno luč obrtni stan, odnosno so označili ročno udejstvovanje kot nekaj manjvrednega in nadarjenega človeka nedostojnega. Medtem pa nas je današnji čas prepričal, da je vsak obrtnik, ki svojo stroko razume, stvaritelj, ki uživa povsodi spoštovanje, da je v svojem poklicu absolutno samostojen in da je ta samostojnost več vredna kot sto podrejenih uradniških služb in službic. To spoznanje bodi vsem šolnikom pri njihovem vzgojnem delu vodnik. Ono mu narekuje, da je treba vzgojiti mladino v gospodarskem pogledu tako, da bo vedno in povsodi zahtevala domače izdelke, da bo to zahtevno prenesla v domačo hišo med svoje in jih bo navajala k izvrševanju tega prvega gospodar-

skega vodila. To spoznanje bodi šolnikom pravce, da je treba vzbuditi v mladini veselje in spoštovanje do ročnega dela, da je nujno vlititi mladini ljubezen do ustvarjanja v svobodnih poklicih, kjer niso nadarjenosti postavljene meje ne navzgor in ne navzdol, ne na levo in ne na desno, da je torej tu pravo torišče za resnične talente, katerih pod nobenim pogojem ne smemo vpreči v ožek jarem §§ in zakonov uradniških služb.

Spoznanje absolutne vrednosti svobodnega ustvarjanja v svobodnih poklicih zahteva, da dovedemo tem poklicem, ki predstavljajo danes eno polno desetino vsega našega naroda, najbolj nadarjen in najbolj izobražen naraščaj, ki bo dvignil v poletu obrt in obrtniški stan v neslutne višine in dvignil s tem naše narodno gospodarstvo na višino, ki jo danes zavidamo tujcem. Tedaj se bo tudi naša javnost končno javno prepričala, da je domače blago boljše od tujega.

Letošnji obrtniški teden je dosegel svoj namen, če povzdignemo svoj glas in zahtevamo:

1. Globoko gospodarsko vzgojo učiteljskega naraščaja v učiteljskih šolah,

2. da se otrokom v šoli prav pri vsaki priliki predočuje vrednost domačih izdelkov pred tujimi izdelki,

3. da naj se dvigne splošna in strokovna izobrazba obrtniškega stanu s tem, da mu dovedemo nadarjene in izobražene naraščajnike,

4. da spremenimo napačno miselnost o idealu uradniških služb in da postavimo na njeno mesto ideal ustvarjanja v svobodnih poklicih,

5. da spada v vrste narodnih gospodarstvenikov najbolj nadarjena mladina, in

6. da skušajmo v tem letu dvigniti do največje mere spoštovanje in veselje do ročnega dela, ki bo pri vzgoji vedno opravilo svojo posebno nalogo.

Lajovic Albin.

Splošne vesti

INTERVENCIJA V POGLEDU ŠOLSTVA

Narodna poslanca učitelja Rudolf Pleskovič in Karel Dohernšek sta danes intervenirala pri prosvetnem ministru zaradi premestitev učiteljev v Dravski banovini. Obvestila sta prosvetnega ministra, da so izzvale vse premestitve med učiteljstvom veliko vznemirjenje. Informirala sta ga dalje o šolskih prilikah na meji, kjer je mnogo učiteljskih mest še nezasedenih. Opozorila sta ga tudi na potrebo zgraditve šol na meji, pri čemer bi bila seveda nujna in neobhodno potrebna finančna podpora države. Prosvetni minister je izjavil, da bo vladna komisija pozorno poslušala in izjavil, da bo vladna komisija vse, kar bo mogla, da se razmere na meji, kar se tiče šolstva, čim bolj popravi. Glede učiteljskih premestitev pa je minister izjavil, da gre, kolikor je njemu znano, v prvi vrsti za premestitve iz socialnih in družinskih razlogov.

— Letošnje božične počitnice trajajo, v smislu odloka ministrstva prosvete, od inkluzivno 23. decembra do inkluzivno 10. januarja.

— Zvišanje uradniških plač na Portugalskem. Portugalska vlada je izdala posebno uredbo o reguliranju uradniških plač. Po tej uredbi bodo plače portugalskega uradništva zvišane od 5 do 100 odstotkov. Istočasno ko mnoge države znižujejo svojemu uradništvu plače, je Portugalska plače zvišala.

— JUU — Sresko učit. društvo Ljubljana okolica — vzhodni del obvešča članstvo, da je društveno zborovanje prestavljeno na četrtek 9. jan. 1936. z istim dnevnim redom in na istem kraju. — Kosin, predsednik.

OBMORSKI UČITELJSKI DOM

V letu 1933. se je sešlo nekaj tovarišic in tovarišev iz Ljubljane ter okolice, da se pogovore o bivanju ob morju v poletnih mesecih, to je v velikih počitnicah. Ob ti priliki se je ustanovilo »Društvo za zgradbo obmorskega učiteljskega doma v Omišlju — sedež Ljubljana«.

Znano je, da iz naše banovine pohiti vsake počitnice večje število učiteljev, učiteljic in njihovih družinskih članov na letovanje k morju. To ni luksuz, to je živa telesna in duševna potreba! Kdor je 10 mesecev prebil dnevno po 6, 8 ali več ur v mračnih in zaprašenih šolskih prostorih, s slabim zrakom kvaril svoja pljuča, s popravo zvezkov in s pravico za pouk skrajševal svoj prosti čas, ta je gotovo potreben počitnega oddiha v zdravem, blažilem podnebnju ob morju.

V 37. številki »Učit. tovariša« iz l. 1934. čitamo naslednje, resnične in danes kot jutri veljavne besede: »Naše misli, naše težnje se vedno bolj obračajo na morje. Jadran je naša skrb, naše veselje, naš ponos in naša moč. Jadransko morje je naša nada, naša vera v bodočnost in naša ljubezen. Naše morje je kakor vrata, odprta na stežaj. Skozi ta vrata gremo mi v široki svet, skozi ta vrata prihajajo k nam tujci, gosti. Zato nosimo mi vsi v svojih srcih naše morje, zato si ga želimo videti, zato ga hočemo doseči, kakor nekoč stari Slovenci, prihajajoči iz širnih planjav na severovzhodu.«

Naše morje varuje »Jadranska straža«. V mnogih krajih ob morju in na celini naše države je organizirala svoje postojanke, iz katerih naj bi črpala zmožna sredstva za obrambeno delo, obenem naj bi se tam vzbujala v širokem obsegu naša ljubezen in naša skrb za lep Jadran. Med šolsko mladino deluje prav lepo »Pomladke Jadranske straže«, kar so nam dokazale razne prireditve v zadnjih letih.

— »mladi stražarji« imajo svoje domove ob morju. V l. 1935. so Mariborčani otvorili

svoj dom. Učitelji in pomladkarji iz drugih banovin se ponašajo z lepimi zgradbami za letovanje ob morju. Čehom iz Čehoslovaške se je priljubilo naše morje, da si v lastnem domu iščejo vsako leto prijetnega oddiha.

Učiteljstvo Dravske banovine nima še ničesar! Tako blizu smo Jadrana, da ga z lahko dosežemo v nekaj urah. Leto za letom pohitevajo od nas množice tja k morju, da polnijo tuje hotele in bogate tujce. Do zdaj se še nismo znali osamosvojiti.

Temu hoče od pomoči »Društvo Omišljski dom«. Kupilo je v idealno ležečem zalivu tik Omišlja primeren svet v izmeri 2000 m². Parcela je prepisana na naše ime, znesek pa plačan v celoti. Svet leži tik ob morju, po obrežju je speljana krasna cesta. Na tem prostoru bo zgradilo društvo enanadstropno poslopje z vsemi potrebnimi prostori za bivanje, sončenje, obednico, gospodinjinske prostore itd. Kopalnice bo tik pred poslopjem. Razgled proti jugu na odprto morje. Dom bo imel sprva 60 ležišč, po potrebi tudi več. Društvo ima vse potrebne in podrobne načrte izdelane, proračun za zgradbo in obratovanje na štedljiv način sestavljen.

Kako bo društvo uresničilo ta načrt? Po proračunu bo stala zgradba okroglo 400.000 Din. Da zberemo ta znesek je treba 200 članov, ki bi v 25 mesečnih obrokih po 100 Din vplačali članarino, ki se po polno vplačanem znesku izpremeni v en ali več deležev (po sklepu občnega zbora). Društvo bo delalo samo z lastnim kapitalom, brez izposojil, zato je vsak riziko za člane izključen. Kdor lahko prispeva v ta namen večji znesek, ne izgubi ničesar, temveč le pripomore do čim hitrejši zgraditve letoviškega doma.

Društvo je tu! Če nekaj mesecev zbira prispevke (do zdaj okroglo 30.000 Din). V svoj krog vabi vse tiste, ki leto za letom hodijo k morju in vse one, ki bi radi šli, pa jim sedanja draginja po obmorskih hotelih to zabranjuje. Poglejmo Čeha, tovariše iz drugih banovin, našo mladino — brez dohodkov! — vsi ti imajo domove za letno bivanje ob morju.

Ali učiteljstvo Dravske banovine tega res ne zmore? Ali naj bomo mi, ki smo skoro najbližji sosedje našega Jadrana, res najslabši čuvarji njegovi? Ne! Kar smo že zamudili, hočemo v najbližji bodočnosti popraviti. Zato pričakujemo od vseh zavednih in tovariško čutečih tovarišev in tovarišic, da se bodo z dopisnico priglasi za vstop na »Društvo za zgradbo obmorskega učiteljskega doma v Omišlju — sedež Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/L«.

— Pedagoška centrala v Mariboru. Čitateljem in izposojevalcem naše knjižnice sporočamo, da se je knjižnica PC preselila iz slavnostne dvorane učiteljske šole v pritličje in sicer v prvo sobo desno od glavnega vhoda. Izvršila se je tudi revizija in je bilo ugotovljeno, da nekateri tovariši še niso vrnili knjig, ki so si jih izposodili že l. 1930. ali celo l. 1929. Vsi dosedanjí opomini so bili zaman. Ako ostane tudi ta, poslednji, brez uspeha, bomo prisiljeni storiti skrajne ukrepe, da se knjige vrnejo oz. plačajo. — Kdor želi, da mu pošljemo knjige po pošti, naj pošlje vnaprej znak za vsaj Din 3,50, kolikor stane poština za tiskovine do 2 kg. Odboru PC se namreč še ni posrečilo, da bi zopet izposloval nekdanjo ugodnost brezplačnega dostavljanja knjig po pošti. — Ob tej priliki naznanjamo še enkrat, da posluje naša knjižnica ob četrtkih od 15. do 17. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. — Odbor.

— Napredoval je 20. VII. 1935 v VI. skupino učitelj Resman Rado iz Stegovcev.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje M. O. iz L.

1. Ali ima pravico oddajati prazna učiteljska stanovanja kraj. šolski odbor na seji ali šolsko upraviteljstvo?

2. Kdo ima pravico do stanovanja: službeno starejši, ali tisti, ki je dalje časa na šoli, ali učiteljski par z otroki, ali učitelj, poročen z neučiteljico pa brez otrok?

Odgovor! Ad 1. Prazna učiteljska stanovanja oddaja kraj. šolski odbor na seji.

Ad 2. Pravico do stanovanja imajo vsi, a stanovanje dodeli po prosti objektivni presoji krajevni šolski odbor, upoštevaje okoliščine upravičencev in krajevne stanovanjske razmere.

—§ Vprašanje in odgovor. K. J., učiteljski abiturient v M. — Prošnjo za službo v Zet-ski banovini lahko vložite direktno pri ban-ski upravi v Cetinju, vendar je bolje, če vložite prošnjo potom tukajšnje banske uprave, ki v svojem poročilu pove, pod katero številko je bila poslana Vaša prva prošnja ministrstvu prosvete za službo v Dravski banovini. Prav je, če omenite prvo prošnjo tudi v novi prošnji, ki jo nameravate vložiti.

—§ Učitelji (-ice), nastavniki, profesorji in uradniki! — Prijave za prejemanje rodbinske doklade za otroke — predpisane s čl. 15. uredbe o dokladah z dne 19. IX. 1935. — je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani in se dobe v knjigarnah Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v Mariboru po 50 par. — Pismena naročila se izvrše le, ako se pošlje znesek v znakih in še znakom 25 para za poštino.

—§ Praktični učiteljski izpit — vštetje časa za polaganje. Ministrstvo prosvete je izdalo pod ON br. 74514 z dne 18. XI. 1935 normativni razpis kralj. banske uprave IV. No. 16995/2 z dne 27. XI. 1935 tolmačenje k § 72. zakona o narodnih šolah in k čl. 1. točka a) pravil o polaganju praktičnega učiteljskega izpita, da pridobi pravico za polaganje praktičnega učiteljskega izpita uradniški pripravnik na osnovi predpisa § 13 toč. 3. U. Z. po 2 letih pripravniške službe. Z ozirom na ta predpis se ne more vzeti v obzir čas, prebit v dnevničarski službi za pridobitev pravice za polaganje učiteljskega praktičnega izpita.

Naša gospodarska organizacija

SAMOPOMOČ UČITELJSKIH OTROK,

r. z. z. o. z.

Ta zadruga se je preosnovala iz društva »Samopomoč za otroke učiteljev in učiteljic ter profesorjev v Ljubljani« leta 1932.

Odpravnina, oziroma posmrtnina znaša sedaj za vsakega zavarovanca okrog 2500 Din; znašala bi pa lahko okrog 10.000 Din, če bi vsi tovariši (-ice) zavarovali svoje otroke. Obstoj te socialne zadruge je zagotovljen in gmotno dovolj fundiran.

Ob pristopu plača zadružnik za vsakega otroka sledeče prispevke:

1. Zadružni delež v znesku 10 Din.
2. Prispevek za slučaj smrti ali polnoletnosti (21. leto) 10 Din.
3. Upravnino 10 Din.
4. Pristopnino, ki se ravna po starosti prijaviteljenega otroka in znaša za četrto leto 10 Din, za peto in šesto leto 15 Din, za sedmo in osmo leto 30 Din, za deveto in deseto leto 50 Din.
5. Rezervo za podporo 5 Din.

Vsako leto se plača še enkrat 10 Din upravnine in 5 Din rezervnega sklada za vsakega zavarovanca.

Za smrtni slučaj, oziroma ob polnoletnosti zavarovanca izplača ustanova tolikokrat po 10 Din, kolikor je zavarovanec.

Tovariši, tovarišice! Upoštevajte in pristopajte!

—g Učiteljski dom v Mariboru. Izkaz za mesec oktober: Darila. Lesnika Viljemina, učiteljica v pok., mesto javne zahvale udeležencem pogreba po pokojnem možu Mihaelu Lesniku 150 Din; tovarišica J. P. 40 Din; Sresko učit. društvo Sv. Lenart v Slov. gor. namestu venca na grob svojemu bivšemu članu, pok. tov. Lesniku 150 Din; Gačnik Janko in Mira mesto venca na grob pok. tovarišu Karlu Pestevšku 100 Din; ob priliki krsta pri tov. Petroviču, ko je njegovemu sinu kumoval sr. u. dr., darovali gostje 100 Din. — Darovalcem iskrena zahvala! — Tovariši in tovarišice, spomnite se ob vsaki taki priliki — smrt ali rojstvo — Učiteljskega doma! V sedanjih težkih krizi je tudi on potreben vsestranske podpore. — Gospodarska podjetja: zemljevidi: 15.166,50 Din, slike 1000 Din, grb 500 Din. — M. Kožuh, blagajnik.

Učiteljska fiskarna

—t Slovenski pravopis. Po pravopisnih in pravorečnih načelih, ki jih je odobrila pravopisna komisija znanstvenega društva v Ljubljani, sta izdala priredila A. Breznik in F. Ramovš. Cena vez. knjigi 60 Din. — Za cenjena naročila se priporoča knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani in podružnica v Mariboru.

—t Knauers Weltatlas, nova ljudska izdaja za leto 1936. 53 barvnih zemljevidov. Cena Din 45.—

—t Knauers Konversations Lexikon, nova izdaja za leto 1936. 1900 strani, 2600 slik med tekstom, ter 75 eno- in večbarvnih slik. Cena Din 55.—

Naročila sprejema Knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

—t Uradni repertorij ima zopet v zalogi Knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani in podružnica v Mariboru. Cena Din 12.—

—t Freytag & Berndt; Zemljevid abesinskih bojišč (1:2.000.000). Bojišča: 1. Severno: Adua-Makalle; 2. Vzhodno: Železnica Danakil-Djibouti; 3. Vzhodno: Harar; 4. Jugovzhodno: Ogaden. — Cena za karto Din 11.—

Mladinska matica

—mm Božična številka »Našega roda« izide še pred prazniki in jo bodo imeli že vsi, ki jo pravočasno naročijo, še pred božičnimi počitnicami v rokah. Vsebinsko bo številka bolj belétristična kot dosedanje in bo izredno bogata. Tudi ilustrativno bo prav zanimiva. Zelo obsežen in pester bo tudi »Cicibanov rod«, kjer pridejo enkrat na svoj račun tudi naši najmlajši naročniki. Med sotrudniki srečamo nekaj za našo revijo novih imen, med njimi več takih, ki spadajo med naše najboljše literate.

—mm Na anonimno ovadbo proti »Našemu rodu« smo prejeli mnogo dopisov, kjer pesniki, pisatelji in učitelji obsojajo tak zakulisen boj proti tej naši lepi mladinski ustanovi. Znani pesnik M. Kunčič je poslal tudi več pesmi in je pripomnil, da z veseljem sodeluje pri »Našem rodu« s svojimi najboljšimi pesmimi in s tem jasno kaže, kako obsoja take denunciacije. — Od drugih dopisov s šol naj citiramo nekaj vrstic iz pisma, ki ga je poslala šola na Barju: »... Naša šola ima letos še celo več naročnikov na »Naš rod« kot lansko leto. V najvišjem razredu ga imajo skoro vsi učenci. List vsem zelo ugaja in sem le radoveden, kje in kdo so tisti »starši«, katerim je njegova vsebina tako slaba.

—mm Daljšo, ugodno oceno o publikacijah Mladinske matice prinaša tudi zadnja številka »Zenskega sveta«.

—mm O prvih dveh številkah »Našega roda« piše Ivan Albreht v »Glasu naroda«: »Naš rod«, mladinski list, ki ga izdaja JUU, je v novem, VI. letniku zopet pester in zanimiv. Doslej sta izšli dve številki.

Uvodno povest »Bratovščina sinjega galeba« je napisal Tone Seliškar. Povest je, kolikor je mogoče presoditi po teh dveh odlomkih, zanimiva in sveže pisana. Končno mnenje pa povem ob zaključku letnika. Zanimiva je tudi »Sola«, ki jo je napisal Julij Kaden-Bandrovski in prevedel France Vodnik. Čitali jo bodo mladi in stari s pridom, čeprav vsak drugače, koristila pa bo brez dvoma obojim. Ernesta Younga »Bivaljšča ljudi v tujih deželah« v priredbi Pavla Kunaverja niso samo poučna, ampak prav primerne tešijo v mladem človeku in preprostem čitatelju tudi ono romantično hrepenenje, ki se v mladini lahko izprevrže v pustolovska nagnenja, ako ne dobi o pravem času primernega ventila.

Poleg navedenih je v listu več poučnih sestavkov ter kratak življenjepiš Davorina Jenka. »Cicibanov rod« je pester kakor vsako leto, zanimiv in tudi aktualen.

Po vsem tem je treba priznati, da je »Naš rod« res dober, zanimiv in spretno urejan mladinski list. Celo več. Vprav zato, ker ne objavlja izključno samega lepeševlja, nado-mečča lahko v marsikateri podeželski hiši revijo, ki si je danes podeželski človek ne more naročiti.

Ze šolska doba sama, ako vračunamo nekdanjo ponavljalno, oziroma sedanjo višjo narodno šolo, obsega celo vrsto važnih človekovih razvojnih stopenj. Zato mora biti list, ki je namenjen mladini vseh teh različnih let, vsebinsko pester in bogat ter urejan tako spretno, da vsakomur nudi lahko kaj primernega.

Brez pretiravanja lahko zapišem, da kaže »Naš rod« iz leta v leto bolj zavestno stremljenje za kar najtesnejše približanje k temu idealu. Po vsem dosedanjem delu list zasluži, da javnost njegovo stremljenje v vsakem oziru podpira in podpre. Kar dajemo mladini, dajemo sebi. In če si bomo znali vzgojiti zdravo, čvrsto, življenja in dela zmožno mladino, nam ni treba biti niti življenja niti žrtev nikoli žal.

—mm »Kapelica« Karla Široka, ki so jo doslej tako ugodno ocenili vsi listi, ima mnogo pesmi, ki so primerne za recitacije ob raznih šolskih prireditvah in zato bi ne smelo biti šole, ki bi ne imela te zbirke. Knjiga je izšla v izredno luksuzni izdaji, vendar je cena vezani knjigi le 30 Din. Naši naročniki jo lahko dobijo tudi pri upravi Mladinske matice.

Šolski radio

—r XI. teden. Torek 10. decembra: Kako smo praznovali 60 letnico naše šole; izvaja II. deška narodna šola na Grabnu v Ljubljani. I.—III. Spored: 1. Nagovor šolskega upravitelja tov. Josipa Ambrožiča. 2. Ivo Peruzzi: Staremu deblu — mladi cvet. (Prigodna deklamacija.) 3. Ruža Lucija Petelinova: Soli na Grabnu ob 60 letnici. (Deklamacija.) 4. Al. Mav: Naša pesem; petje. 5. Trnovska pesem; petje. 6. Al. Potočnik, Matevžev stric pripoveduje; igrokaz, izvajajo učenci. 7. Bože pravde. — V petek 13. decembra predava dr. Oskar Reva: Abesinija. II.—III. Predavatelj bo v kratkih črtah orisal splošen zemljepisni položaj države, o kateri se danes toliko piše. Posebno pozornost bo posvetil podnebnju, ki je odločilni faktor uspeha ali neuspeha italijanske vojske. Dotaknil se bo pa seveda tudi drugih poglavij kakor gospo-